

Nr 1002

Av herr Lundberg, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 100, angående riktlinjer för bostadspolitik, m. m.

Bostadsfrågan är bland de centrala för samhälle, familj och individ. Målsättningar är och blir en teori, om tillgång på bostäder och kostnaderna för en bostad icke står i relation till varandra. I proposition nr 100 konstateras även bostadens grundläggande betydelse för familjelivet, individens hälsa och arbetsförmåga, vila och rekreation och att hela folket skall beredas sunna, rymliga, välplanerade och ändamålsenligt utrustade bostäder av god kvalitet till skäliga kostnader. Likaså sägs att riktmärket för den framtida planeringen av bostäder skall vara att lägenheterna får sådan storlek att det inte behöver bo fler än två personer per rum, kök och vardagsrum oräknade.

För mindre inkomsttagare, inte minst för våra åldringar och en hel del ungdomar, är dagens bostadsläge sådant att denna målsättning förefaller utopisk, eftersom inkomsterna icke står i rimlig proportion till de höga hyreskostnaderna etc. i nyproduktionen samtidigt som bristen på bostäder, som för dessa grupper är ekonomiskt överkomliga, ökar.

I dagens läge på inkomst- och bostadsmarknaden måste samhället inrikta byggenskapen på att tillfredsställa även de mindre inkomsttagarnas berättigade krav på en beboelig bostad. Vi måste försöka koppla bort teoretikerna med de höga målsättningarna, som endast passar för de högre inkomsttagarna, och inrikta byggenskapen på att åstadkomma ett starkt ökat antal av en- och tvårumslägenheter, som givetvis måste göras rymliga men ändå dock hyresbilliga. Här måste samhället direkt söka styra byggenskapen på så sätt att såväl kommunal som enskild byggenskap skall åläggas att i nyproduktionen inlägga exempelvis minst 50 procent en- och tvårumslägenheter. Här förefaller det som om myndigheterna måste tillgripa en direkt styrande verksamhet, och detta borde, även om det endast blir kortsiktigt, ingå i dagens målsättning och understrykas av riksdagen i dess utlåtande.

Det måste även inge oro att propositionen nr 100 i sin målsättning kommer att släppa loss ytterligare prisstegringar inom bostadsområdet. Om bostaden verkligen räknas vara en central fråga för samhället, borde väl i stället ett effektivt prisstopp vara eftersträvanvärt, samtidigt som samhället mera än nu borde ha engagerat sig i denna målsättning. En utjämning mellan olika inkomstgrupper är nödvändig, men om man verkligen vill göra bostaden av viss standard överkomlig för alla, måste samhället liksom inom

sjukvården söka finna en väg där varje medborgare ges och skall ha rätt till att få disponera en bostad. Liksom inom sjukvården borde det inte vara orimligt att ekonomisera en sådan minimibostad genom samhället. Den skulle liksom sjukvård vara en medborgerlig rättighet för alla.

Om man betraktar rätten till bostad som en medborgerlig rättighet är det självklart att de spekulativa intressena måste bort från denna viktiga samhällssektor. Detta gäller tomt- och fritidsmark men jämväl bygghusskap. Men skall man kunna styra eller begränsa kostnader m. m. för bostaden måste man i stället för att ta bort exempelvis hyresregleringen effektivisera och utöka den. Det hade därför varit önskvärt att i ett bostadsprogram en sådan målsättning och dess praktiska tillämpning kommit till uttryck. I dagens situation är det därför lämpligt att utskottet och riksdagen mera klart och tydligt än vad som kan utläsas i propositionen anger sin inställning. Det gäller främst i dagens situation, där behovet av en- och tvårumslägenheter måste ges förtur i bygghusskapen, att vi söker åstadkomma ett prisstopp i fråga om bostads- och andra hyror samt att vi, till dess vi har en mättad bostadsmarknad, icke avskaffar utan skärper hyresregleringen. På längre sikt bör regeringen utreda frågan om att mera aktivt och ekonomiskt engagera samhället på ett liknande sätt som inom sjukvården, för att här i landet göra även bostaden till en medborgerlig rättighet för alla medborgare.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte beakta de synpunkter ovan anförts och i målsättningen uttala sig för en ökad bygghusskap av mindre lägenheter på ett och två rum samt uttala sig för att söka åstadkomma ett prisstopp för hyror och att hyresregleringen måtte bibehållas och effektiviseras till dess vi har en mättad hyresmarknad.

Stockholm den 14 april 1967

John Lundberg (s)